

ZOFIA HELMAN

KONSERWATORIUM A KRÓLEWSKI UNIWERSYTET WARSZAWSKI
W LATACH 1821–1831

Początki profesjonalnego szkolnictwa muzycznego w Warszawie sięgają 1811 roku i łączą się z założeniem Szkoły Dramatycznej przy Teatrze Narodowym. Inicjatorem założenia przy tej instytucji szkoły śpiewu połączonej z nauczaniem muzyki na poziomie podstawowym był Józef Elsner. Jego plany sięgały wszakże znacznie dalej, a głównym celem, jaki sobie postawił, stało się utworzenie w Warszawie uczelni muzycznej na wzór konserwatorium muzycznego w Paryżu (1785), Pradze (1811) czy Brukseli (1813). Sprzyjało tym zamiarom założenie w 1816 roku Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego dekretem cesarza Aleksandra I (inauguracja 14 maja 1818). Po dwóch kolejnych reformach szkoły śpiewu powstał w 1821 roku, przy poparciu Stanisława Staszica, Instytut Muzyki i Deklamacji, czyli Konserwatorium. Uczelnia ta składała się ze Szkoły Elementarnej Muzyki, Konserwatorium (obejmującego dwa wydziały: muzyczny i dramatyczny) oraz Oddziału Muzyki przy Wydziale Nauk i Sztuk Pięknych Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Elsner, mianowany profesorem Uniwersytetu, sprawował funkcję rektora uczelni. Na skutek sporów kompetencyjnych między Elsnerem a Carlem Solivą, zaangażowanym przez gen. Aleksandra Rożnieckiego i mianowanym dyrektorem Instytutu Muzyki i Deklamacji, niezbędna okazała się kolejna reforma, zrealizowana w 1826 roku. Jej projekt przedstawił ponownie Józef Elsner. W miejsce Instytutu Muzyki i Deklamacji, czyli Konserwatorium powstały wówczas dwie odrębne uczelnie – 1. Instytut Muzyki i Deklamacji, którego dyrektorem został Carlo Soliva, i 2. Szkoła Główna Muzyki (Konserwatorium) przy Wydziale Nauk i Sztuk Pięknych Królewskiego Uniwersytetu Warszawskiego. Rektorem tej drugiej uczelni mianowano Elsnera. Szkoła Główna pozostawała pod nadzorem Komisji Rządowej Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego. Nauczano w niej kompozycji, generałbasu, kontrapunktu oraz gry na instrumentach na poziomie wyższym. W 1826 roku studia w Szkole Głównej rozpoczął Fryderyk Chopin, a ukończył ją w 1829 roku. Poza Chopinem absolwentami Szkoły Głównej Muzyki byli m.in. Tomasz Nidecki i Ignacy Feliks Dobrzyński. Po wybuchu powstania listopadowego zamknięto 31 listopada 1830 roku Instytut Muzyki i Deklamacji, a 19 listopada 1831 roku – Królewski Uniwersytet Warszawski wraz ze Szkołą Główną Muzyki. Uczelnia ta nigdy się nie odrodziła w kształcie nadanym jej przez Elsnera, a uznanym i akceptowanym przez Stanisława Staszica.